

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 71 0 П 167690 18 Рев
Бања Лука, 08.3.2019. године

Врховни суд Републике Српске, у вијећу састављеном од судија Виоланде Шубарић, као предсједника вијећа, Горјане Попадић и Биљане Томић, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља С.Б. из З., заступан по И.Ђ., адвокату из Б., против тужених В.И. из Б1., заступан по С.Б., адвокату из Б1., А.Г. из Т., те Р.Г. из Б., ради наплате дуга, одлучујући о ревизији тужитеља против пресуде Окружног суда у Бањој Луци број 71 0 П 167690 17 Гж од 29.3.2018. године, на сједници одржаној 08.3.2019. године донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Бањој Луци број 71 0 П 167690 13 П од 27.7.2017. године обавезани су тужени А.Г. (даље: друготужени) и Р.Г.(даље: трећетужени) да солидарно исплате тужитељу износ од 49.720,50 КМ са законским затезним каматама почев од 21.7.2005. године па до коначне исплате, те да му накнаде трошкове поступка у износу од 4.250,00 КМ. Истом пресудом одбијен је као неоснован тужбени захтјев у односу на туженог В.И.(даље: првотужени) и тужитељ обавезан да првотуженом накнади трошкове поступка у износу од 2.430,00 КМ.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Бањој Луци број 71 0 П 167690 17 Гж од 29.3.2018. године жалбе тужитеља и трећетуженог су одбијене те првостепена пресуда потврђена.

Тужитељ ревизијом побија другостепену пресуду у дијелу којим је одбијена његова жалба и то због повреде одредаба парничног поступка, погрешне примјене материјалног права и одлуке о трошковима поступка с приједлогом да се оспорена пресуда у побијаном дијелу преиначи тако да се у односу на првотуженог тужбени захтјев усвоји у цијелости.

Одговор на ревизију није поднесен.

Ревизија није основана.

Предмет спора у овој парници је захтјев тужитеља за исплату дуга по основу уговора о продаји старе девизне штедње, увећаног за законску затезну камату и трошкове поступка.

На основу изведених доказа и резултата цјелокупног поступка нижестепени судови су утврдили: да је дана 10.5.2002. године између тужитеља и друготуженог

закључен уговор о продаји старе девизне штедње; да је тим уговором друготужени купио стару девизну штедњу мајке тужитеља у износу од 94.700,00 КМ; да се овим уговором друготужени обавезао да тужитељу у готовини исплати 70% купљеног износа старе девизне штедње у 36 једнаких мјесечних рата у износу од по 1.841,50 КМ; да је тужитељ потписао налог да се депоновани износ старе девизне штедње, који је био предмет наведеног уговора, пренесе са рачуна његове мајке на рачун првотуженог; да друготужени није извршио уговорне обавезе јер је тужитељу исплатио само неколико рата, ради чега је тужитељ дана 21.4.2003. године са трећетуженим закључио уговор којим је трећетужени преузео извршење преосталог дијела обавеза друготуженог из уговора од 10.5.2002. године тако што се обавезао да остатак дуга у износу од 49.720,50 КМ исплати тужитељу у 27 једнаких мјесечних рата у износу од по 1.841,50 КМ; да трећетужени није платио тужитељу нити једну рату по напријед наведеном уговору.

Код таквог стања чињеница нижестепени судови, између осталог, закључују да првотужени није био уговорна страна у предметним уговорима о продаји старе девизне штедње и да није преузео било какву обавезу према тужитељу, ради чега у односу на њега одбијају тужбени захтјев.

Нижестепене пресуде су правилне (у дијелу који се побија ревизијом тужитеља).

Неспорно је међу странкама да тужитељ и првотужени нису били у уговорном односу. Наиме, тужитељ је уговор о продаји старе девизне штедње закључио са друготуженим и трећетуженим као купцима и само су му се они обавезали ту штедњу исплатити у готовини у мјесечним ратама. Неспорно је да они ту обавезу нису извршили, али се облигациони однос за накнаду штете и других потраживања по основу наведених уговора може рјешавати само међу странкама које су такве уговоре закључиле.

Првотужени је истакао приговор пасивне легитимације из разлога што је тужитељ уговор о продаји старе девизне штедње закључио са друготуженим, а затим и са трећетуженим, па у таквој ситуацији не може од њега, који није био уговорна страна, тражити испуњење уговора или накнаду штете због неиспуњења. Нижестепени судови су усвојили овај приговор и одбили тужбени захтјев у односу на првотуженог.

И по налажењу овог суда, нижестепени судови су правилно примијенили материјално право када су усвојили приговор првотуженог о недостатку његове пасивне легитимације у овом спору. Ради се о приговору материјално - правне природе, а на стварну легитимацију странака судови морају водити рачуна и по службеној дужности.

Околност што је тужитељ, по захтјеву друготуженог као купца старе девизне штедње његове мајке, потписао налог да се та штедња пребаци на рачун првотуженог који је тим средствима, као и средствима других продаваца старе девизне штедње, у поступку приватизације купио циглану, нема утицаја на одлуку о овом спору. Наиме, облигациони однос је релативног карактера и по правилу дјелује између субјеката тог односа (*inter partes*). По правилу, дужник не може испуњавати обавезу трећем лицу, а ни треће лице не може од дужника тражити испуњење обавезе. Међутим, могуће је да се обавеза не изврши повјериоцу већ трећем лицу, што је регулисано одредбама члана 305. Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“ број 29/78, 39/85 и 57/89 те „Службени гласник Републике Српске“ број 17/93, 3/96, 39/03 и 74/04, даље: ЗОО). Сходно тим одредбама, уговором између повјериоца и дужника може бити одређено да дужник своју обавезу испуни трећем лицу, а не повјериоцу. Ту се ради о уговору о

испуњењу чинидбе трећем лицу (тзв. делегација исплате). Треће лице у овом случају нема право да тражи од дужника испуњење обавезе за себе, него је оно само овлаштено да прими испуњење обавезе. Уговор о испуњењу чинидбе трећем лицу треба разликовати од уговора у корист трећег лица (чл. 149.-152. ЗОО), на основу кога треће лице (корисник) стиче сопствено и непосредно право према дужнику. И сам повјерилац може одредити да се обавеза изврши трећем лицу, а не њему. Тако је било у конкретном случају јер је друготужени, као купац старе девизне штедње, одредио да тужитељ, као продавац те штедње, депоновани износ штедње пренесе на рачун првотуженог. Првотужени је као треће лице био овлаштен од стране друготуженог као повјериоца да за њега прими испуњење обавезе од тужитеља као дужника. Из којих је разлога то друготужени као повјерилац учинио, тужитељ се као дужник не може упуштати. Треће лице ни у овом случају не може дужнику постављати захтјев за испуњење обавезе ако овај то не учини.

Пријемом испуњења није заснован облигациони однос између тужитеља и првотуженог јер није дошло ни до преузимања дуга у смислу члана 446. ЗОО ни до приступању дугу у смислу члана 451. ЗОО будући да између тужених није закључен уговор о преузимању дуга уз пристанак тужитеља, нити је између тужитеља и првотуженог закључен уговор о приступању дугу (њих двојица се међусобно и не познају).

Не може се прихватити приговор ревидента да се обавеза првотуженог темељи на одредбама чл. 210. и 214. ЗОО које регулишу стицање без основа. Стицање без основа значи стицање неке користи (ствари) на уштрб другог, а за које стицање не постоји правни основ или правни основ има неку ману због које није ваљан или је правни основ доцније отпао. У конкретном случају постојао је основ по коме је тужитељ пренио на рачун првотуженог стару девизну штедњу, а то је уговор о продаји те штедње закључен између њега и друготуженог. Како је друготужени одредио да се стара девизна штедња мајке тужитеља не пренесе на његов рачун већ на рачун првотуженог, очигледно је да је постојао посебан облигациони однос између тужених, али тужитељ није ни у каквој вези са тим односом нити тај однос има било какав утицај на рјешење овога спора.

Из наведених разлога ревизија тужитеља је неоснована, слиједом чега је иста одбијена, на основу одредбе члана 248. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске” број 58/03 до 61/13).

Предсједник вијећа
Виоланда Шубарић

За тачност отправка овјерава
руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић